

BOSNA i HERCEGOVINA
Agencija za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje

БОСНА и ХЕРЦЕГОВИНА
Агенција за предшколско,
основно и средње
образовање

SREDNJOROČNI PLAN RADA
AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I
SREDNJE OBRAZOVANJE
2016.-2018.GODINE

Mostar, studeni 2015.godine

KAZALO

1. STRATEŠKI OKVIR.....	3
2. VIZIJA I MISIJA AGENCIJE.....	4
2.1. Vizija Agencije.....	6
2.2. Misija Agencije.....	6
3. SUDIONICI I PARTNERI.....	6
4. OSNOVNA PROGRAMSKA OPREDJELJENJA	7
4.1. Srednjoročni cilj.....	7
4.2. Specifični ciljevi.....	7
5. RESURSI I KAPACITETI POTREBNI ZA POSTIZANJE CILJEVA.....	13
6. OKVIR ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA PLANA I EVALUACIJU REZULTATA.....	14
6.1. Definiranje ključnih pokazatelja	14
6.2. Metode za prikupljanje informacija o pokazateljima.....	15
6.3. Osnovni zaključci prethodnog Izvješća o provođenju plana rada	15
7. PRILOZI.....	17

1. STRATEŠKI OKVIR

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je 2011. godine donijela prvi Strateški plan Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH za period djelovanja 2012.-2016., kao jedna od malobrojnih institucija u tom periodu, a po uočavanju jasno definiranih potreba za uspješnom i kvalitetnom provedbom reforme obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Kako Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima sjedište u Mostaru i područne jedinice u Sarajevu i Banja Luci, Strateško planiranje predstavlja značajan dokument za praćenje aktivnosti na razini institucije, ali i po svim odjelima unutar institucije.

U nacrtu Strateškog okvira, koji je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje, navedeno je da su od svih čimbenika koji povećavaju rizik od ekonomske neizvjesnosti, nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti najznačajniji i najutjecajniji razina i kvalitet obrazovanja. Ujedno je navedeno kako je kvalitetno obrazovanje najbolje sredstvo za osiguranje ekonomskog razvoja, prevenciju neravnopravnosti, siromaštva i socijalne uključenosti. Rano napuštanje školovanja, niska razina obuhvaćenosti djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, nedostupnost obrazovanja, nejednakost, loša učenička postignuća i obrazovanje koje nije povezano s tržištem rada i koje ne prati nove reformske procese imaju za posljedicu loše obrazovane osobe, koje su nekonkurentne na tržištu rada unutar Bosne i Hercegovine, ali i van zemlje.

Važno je napomenuti i kako su ključne strategije u oblasti obrazovanja ili istekle, ili na snazi do kraja 2015.godine (Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini 2008.-2015., Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini za period 2012.-2015., Strategija razvoja srednjeg strukovnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini 2007.-2013.). Žurno donošenje novih strategija doprinijet će nastavku rada na osiguranju kompatibilnih obrazovnih politika na svim razinama odlučivanja te bolju korelaciju obrazovnih programa s promjenama i potrebama tržišta rada u Bosni i Hercegovini.

Cilj izrade ovog srednjoročnog plana jeste utvrđivanje jasnih smjernica daljnjeg razvoja Agencije za razdoblje 2016.-2018. godine, na razini srednjoročnog i specifičnih ciljeva, kako bi

što kvalitetnije doprinijeli poboljšanju kvaliteta u obrazovanju i osiguranju njegove prepoznatljivosti i mjerljivosti na međunarodnom planu.

2. VIZIJA I MISIJA AGENCIJE

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje osnovana je Zakonom o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (Službeni glasnik BiH, 88/07), kao samostalna upravna organizacija na razini institucija Bosne i Hercegovine. Pravni je sljednik Agencije za standarde i ocjenjivanje u obrazovanju za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku. Na temelju posebnog sporazuma potpisanog između Vijeća ministara BiH i vlada oba entiteta 2008. godine, ova Agencija je prestala s radom, a njezine uposlene, opremu i arhivu preuzela je Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH.

Sukladno Zakonu o Agenciji i Odluci Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o početku rada i utvrđivanju sjedišta (Službeni glasnik BiH, 8/08), Agencija ima sjedište u Mostaru i dvije područne jedinice sa sjedištima u Sarajevu i Banja Luci. Odjel u Mostaru radi na razvoju zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa, Odjel u Sarajevu na standardima znanja učeničkih postignuća i Odjel u Banja Luci na razvoju srednjeg strukovnog obrazovanja i obuke, obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju.

Sukladno Zakonu o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Agencija je nadležna za uspostavu standarda znanja, ocjenjivanje postignutih rezultata i razvoj zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, te za druge stručne poslove u području standarda znanja i ocjenjivanja kvalitete obrazovanja, određenih posebnim zakonima i drugim propisima.

Članci 5. i 6. istog Zakona detaljnije definiraju nadležnosti Agencije, kao institucije nadležne za:

- Uspostavljanje standarda znanja učenika i ocjenjivanje postignutih rezultata;
- Provođenje istraživanja s ciljem ocjenjivanja razvoja standarda znanja učenika, ocjenjivanje postignutih rezultata i objavu rezultata istraživanja;
- Davanje savjeta nadležnim obrazovnim vlastima u vezi s pitanjima propisanih standarda znanja i njihove primjene;

- Ustanovljavanje i vođenje mehanizama izvješćivanja o stanju obrazovanja u Bosni i Hercegovini, u suradnji s nadležnim obrazovnim vlastima;
- Prikupljanje, objedinjavanje, obradu i objavu podataka o kvalitetu i kvantitetu znanja;
- Provođenje eksternog ocjenjivanja;
- Davanje smjernica u provođenju programa obuke za nastavnike i stručne suradnike iz područja standarda znanja i eksternog ocjenjivanja;
- Uspostavu kontakta s tijelima koja imaju slične funkcije u drugim zemljama, kao i s međunarodnim organizacijama i institucijama, s ciljem usklađivanja propisanih standarda u obrazovanju;
- Pružanje pomoći pri priznavanju domaćih svjedodžbi i diploma u drugim zemljama, kao i u priznavanju stranih svjedodžbi i diploma u Bosni i Hercegovini;
- Provođenje drugih aktivnosti u vezi s uspostavom i primjenom standarda znanja i ocjenjivanja;
- Praćenje primjene zajedničke jezgre nastavnih planova i programa;
- Praćenje, evaluaciju, usavršavanje i razvoj zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, u skladu sa standardima utvrđenim Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
- Ostvarivanje suradnje s pedagoškim zavodima i drugim institucijama za potporu, modernizaciju i razvoj predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja;
- Davanje savjeta nadležnim obrazovnim vlastima o izradbi i primjeni novih programskih sadržaja (silabusa),
- Davanje smjernica u pripremi programa za provođenje obuke nastavnika i drugih obrazovnih stručnjaka u primjeni nastavnog plana i programa;
- Suradnju s Povjerenstvom za izradbu nastavnog plana i programa za predmete dopunske nastave iz skupine tzv. nacionalnih predmeta za učenike osnovnih i srednjih škola – državljane Bosne i Hercegovine u inozemstvu;
- Provođenje drugih aktivnosti sukladno Zakonu o Agenciji i drugim zakonima koji se odnose na standarde u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima svoje nadležnosti i sukladno svim važećim okvirnim zakonima o obrazovanju u BiH (Okvirni zakon o predškolskom odgoju

i obrazovanju, Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju, Okvirni zakon o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci).

Unutar Agencije djeluje Odbor, kao stručno tijelo i s nadležnostima utvrđenim Zakonom o Agenciji. Sukladno utvrđenim nadležnostima Odbor je, između ostalog, odgovoran za uspostavu standarda znanja učenika i ocjenjivanja postignutih rezultata, odobravanje zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa, razmatranje provedenih istraživanja iz djelokruga Agencije i objavljivanje rezultata istraživanja, te druga pitanja iz svoje nadležnosti. Odbor čini sedam članova, koje imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na razdoblje od tri godine, a u Odboru je i predstavnik Ministarstva civilnih poslova BiH bez prava glasa.

2.1. Vizija Agencije

Kvalitetno predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i cjeloživotno učenje i konkurentno obrazovanje Bosne i Hercegovine na međunarodnome planu.

2.2. Misija Agencije

Doprinijeti kvalitetu predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i procesa cjeloživotnog učenja, kao i konkurentnosti obrazovnih sustava Bosne i Hercegovine na međunarodnom planu, kroz razvoj zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa, uspostavu standarda znanja, praćenje i evaluaciju postignutih rezultata u obrazovanju, razvoj obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja te sudjelovanja u razvoju kvalifikacijskog okvira, kao i kreiranju i promoviranju kvaliteta obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Agencija u svome radu njeguje i promovira sljedeće vrijednosti: vjerodostojnost, profesionalnost, suradnju i partnerstvo, otvorenost i transparentnost, te cjeloživotno učenje.

3. SUDIONICI I PARTNERI

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima odlično razvijenu mrežu partnerskih institucija, kako domaćih tako i međunarodnih. Intenzivna je suradnja s Ministarstvom civilnih poslova BiH, entitetskim i županijskim ministarstavima obrazovanja, Odjelom za obrazovanje Brčko distrikta BiH te sa svim pedagoškim zavodima u Bosni i Hercegovini. Predstavnici nadležnih ministarstava obrazovanja i pedagoških zavoda u Bosni i

Hercegovini su stalni sudionici svih aktivnosti koje Agencija provodi na polju poboljšanja kvaliteta u obrazovanju.

Agencija je i uključena u rad Konferencije ministara obrazovanja BiH.

Međunarodne institucije u Bosni i Hercegovini kontinuirano prate i podržavaju aktivnosti Agencije. Naši stalni partneri su: UNICEF ured u BiH, Save the Children, GIZ, OSCE misija u BiH, Američka ambasada u BiH, JICA, KulturKontakt Austria, Fond otvoreno društvo.

Kao korisnici Twinning projekta Europske komisije u BiH ostvarili smo trajnu suradnju i partnerski odnos s tri obrazovne institucije iz Republike Slovenije – Zavod za školstvo, Republički ispitni centar i Institut za VET.

Intenzivna je suradnja i s predstavnicima obrazovnih institucija iz cijelog regiona, ali i s predstavnicima zemalja Europske unije, što je ostvareno posredstvom članstva u CIDREE (Konzorcij institucija za razvoj i istraživanje u obrazovanju u Europi).

Kako smo uradili sve potrebite korake za uključenje Bosne i Hercegovine u međunarodnu studiju PISA 2018, započeli smo i suradnju s organizacijom OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj).

4. OSNOVNA PROGRAMSKA OPREDJELJENJA

4.1. Srednjoročni cilj

Srednjoročni cilj Agencije, određen za period 2016.-2018., rezultat je definirane vizije i misije, sukladno nadležnostima.

Srednjoročni cilj institucije je podrška razvoju kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini.

Utvrđena su tri specifična cilja, unutar kojih su utvrđeni programi, koja trebaju doprinijeti ispunjenju misije i vizije Agencije.

4.2. Specifični ciljevi

Specifični ciljevi utvrđeni ovim Srednjoročnim planom rada su:

1. Razvijanje Zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa definiranog na ishodima učenja;
2. Kontinuirano praćenje i evaluacija procesa u predškolskom, osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju;
3. Kontinuirano praćenje procesa u srednjem strukovnom obrazovanju u svrhu unapređenja kvaliteta, razvoja kvalifikacijskog okvira i unapređenja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja.

Specifični cilj 1: Razvijanje Zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa, definiranog na ishodima učenja

Agencija je 2012. godine započela s izradom Zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP) definiranog na ishodima učenja, za razliku od dosadašnje u kojoj je ZJNPP predstavljala samo skup sadržaja. Prvo je definirano osam odgojno-obrazovnih područja, koja su obuhvatila nastavne predmete u Bosni i Hercegovini, i to: jezično-komunikacijsko, matematičko, prirodoslovno, društveno-humanističko, tehnika i informatičke tehnologije, umjetničko, tjelesno-zdravstveno i međupredmetno i kroskurikularno područje. Polazišna osnova pri definiranju odgojno-obrazovnih područja bio je Europski referentni okvir ključnih kompetencija, Ključne kompetencije i životne vještine u BiH, analiza važećih nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini, kao i analiza kurikuluma zemalja regiona. Zajednička jezgra nastavnih planova i programa sastoji se od oblasti, komponenti, definiranih ishoda učenja i pokazatelja, sukladno razvojnom uzrastu djeteta i kao takva je temelj revizije i unapređenja postojećih nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini.

Do sada je Agencija izradila sljedeće dokumente iz ove oblasti:

- ZJNPP za jezično-komunikacijsko područje definirana na ishodima učenja te unutar toga ZJNPP za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik definirana na ishodima učenja i ZJNPP za strane jezike definirana na ishodima učenja (Službeni glasnik BiH, 23/15);
- ZJNPP za matematičko područje definirana na ishodima učenja (Službeni glasnik BiH, 77/15);

- Smjernice za implementaciju ZJNPP u nastavne planove i programe (Službeni glasnik BiH, 77/15);
- ZJNPP za kroskurikularno i međupredmetno područje definirana na ishodima učenja (Službeni glasnik BiH, 87/15);
- Smjernice za implementaciju ZJNPP za kroskurikularno i međupredmetno područje definirana na ishodima učenja (Službeni glasnik BiH, 87/15);
- ZJNPP za društveno-humanističko područje definirano na ishodima učenja te unutar toga ZJNPP za povijest definirana na ishodima učenja i ZJNPP za građansko obrazovanje definirana na ishodima učenja, za koju predstoji objava u Službenom glasniku BiH;
- ZJNPP za prirodoslovlje definirana na ishodima učenja.

U narednom periodu Agencija će raditi na izradi ZJNPP za biologiju, kemiju, fiziku i geografiju unutar ZJNPP za prirodoslovlje, kako bi cjelovit dokument mogao biti upućen na objavu.

Očekuje se i završetak aktivnosti na izradi ZJNPP za informatiku i informatičke tehnologije definirane na ishodima učenja.

Cjelokupan proces namjeravamo završiti sa ZJNPP za tjelesno-zdravstveno područje definiranom na ishodima učenja i ZJNPP za umjetničko područje definiranom na ishodima učenja.

Također u planu je rad na edukaciji trenera za izradu novih nastavnih planova i programa za predmete u društveno-humanističkom području, odnosno osoba koje će izravno raditi na implementaciji ZJNPP u nastavne planove i programe.

Specifični cilj 2: Kontinuirano praćenje i evaluacija procesa u predškolskom, osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je prethodnih godina provela istraživanja u 40 općina u Bosni i Hercegovini o implementaciji člana 16. Okvirnog zakona, kojim je uspostavljena obveza predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u godini pred polazak u školu, čiji rezultati i preporuke su objavljeni u zasebnoj publikaciji.

Projekt „Standardi kvaliteta u predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini“. polučio je dva značajna rezultata – *Preporuke za unapređenje postojećih i izradu novih cjelovitih programa odgojno - obrazovnog rada s djecom predškolskog uzrasta* i *Standardi kvaliteta rada odgojitelja, pedagoga i ravnatelja u predškolskom odgoju i obrazovanju*, koji predstavljaju skup optimalnih stručno - profesionalnih zahtjeva koje svaki pojedinac i svaka predškolska ustanova treba ostvariti i održati. Definiran je set nužnih profesionalnih kompetencija koje su potrebne za rad sa predškolskom djecom, te različiti standardi i indikatori kvaliteta kvalitetne prakse.

U prethodnim godinama poduzete su i aktivnosti na obuci odgojitelja i stručnjaka u predškolskom odgoju i obrazovanju, a radi implementacije pomenutih standarda kvaliteta rada i podizanja kvaliteta odgoja i obrazovanja u predškolskom odgoju i obrazovanju, uključujući i obuke za odgojitelje koji su radili u obveznom programu za djecu u godini pred polazak u školu.

Urađena je i objavljena *Analiza primjene standarda kvaliteta rada u predškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini*, a na osnovu rezultata analize i drugih pokazatelja za 2016. godinu planirana je revizija postojećih standarda.

U skladu s kontinuiranim aktivnostima Agencije i zahtjevima prakse, pokrenut je proces/projekt *Analiza potreba za stručnim usavršavanjem i profesionalnim razvojem odgojitelja djece predškolskog uzrasta u Bosni i Hercegovini*, koji ima za cilj sustavno praćenje i prikupljanje podataka, jasan uvid u trenutno stanje i planiranje i formuliranje prikladnih politika za unapređenje odgojno-obrazovnog procesa i procesa stalnog stručnog usavršavanja profesionalaca u predškolskom odgoju i obrazovanju uz pomoć pouzdanih, relevantnih i validnih podataka, a na čemu će se intenzivno raditi sljedeće godine.

Po pitanju standarda učeničkih postignuća, Agencija je u 2009. godini uradila Sekundarnu analizu studije TIMSS 2007, na osnovu koje su eksperti dali niz sugestija za poboljšanje sustava odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Agencija je krajem 2010.godine započela aktivnosti na definiranju standarda učeničkih postignuća u trećem i šestom razredu devetogodišnjeg obrazovanja iz bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika, matemataike i prirodnih znanosti. Postignuća učenika po

područjima, primjeri ispitnih zadataka, te analize odgovora ravnatelja, učenika i nastavnika objavljeni su u Stručnom izvješću, a za nastavnike su pripremljene brošure sa standardima učeničkih postignuća za treći i šesti razred i provjeravane predmete.

Tijekom 2012./2013. godine postavljena su mjerila za evaluaciju reforme devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja kroz učenička postignuća iz matematike i bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika. Istraživanje je uključivalo i analizu učinkovitosti obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

U 2013. godini završena je Sekundarna analiza podatka - prediktori uspjeha na testovima iz matematike, prirodnih znanosti, bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika učenika šestih i osmih/devetih razreda osnovne škole, koja nudi uvid u ključne okolinske faktore koji utječu na uspjeh učenika u osnovnoj školi u Bosni i Hercegovini.

U narednom periodu Agencija će raditi na reviziji standarda učeničkih postignuća za treći i šesti razred devetogodišnjeg obrazovanja iz bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti, te na definiranju standarda za prvi strani jezik. Također, namjeravamo definirati standarde za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik, matematiku, prirodne znanosti i prvi strani jezik za kraj devetogodišnjeg obrazovanja, kao i utvrditi ključne okolinske faktore postignuća.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je u suradnji s predstavnicima ministarstava obrazovanja, pedagoškim zavodima/Zavodom za školstvo/Pedagoškom institucijom Brčko distrikta, uz tehničku pomoć Misije OSCE u BiH, izradila Model za unapređenje sustava kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojitelja, nastavnika i stručnih suradnika u Bosni i Hercegovini, s preporukama i planom za naredne korake u unapređenju sustava. U narednom periodu planom su predviđene aktivnosti na izradi nacrtu modela napredovanja, licenciranja i certificiranja nastavnog osoblja.

U ovoj godini Agencija sudjeluje u radu radne grupe na razini BiH za izradu standarda zanimanja za nastavničku profesiju (odgojitelji u predškolskom odgoju i obrazovanju i nastavnici u osnovnoj i srednjoj školi).

Planirano je izraditi model za praćenje, evaluaciju i samoevaluaciju rada predškolskih ustanova.

Specifični cilj 3: Kontinuirano praćenje procesa u srednjem strukovnom obrazovanju u svrhu unapređenja kvaliteta, razvoja kvalifikacijskog okvira i unapređenja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

Agencija prikuplja relevantne podatke o srednjem strukovnom obrazovanju u BiH putem informacijskog sustava VETIS. Prikupljeni i obrađeni podaci u školskoj 2010/2011. godini su i objavljeni u publikaciji *Implementacija nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini*. Predstavljani su pokazatelji o usklađenosti srednjeg strukovnog obrazovanja i klasifikacije zanimanja i ostali podaci važni za proces usklađivanja srednjeg strukovnog obrazovanja i tržišta rada.

Agencija je u suradnji s nadležnim obrazovnim vlastima izvršila evaluaciju primjene NPP u srednjem strukovnom obrazovanju u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Evaluacija je urađena u sljedećim skupinama srodnih zanimanja: šumarstvo i obrada drveta; geodezija i građevinarstvo; ugostiteljstvo i turizam; ekonomija, pravo i trgovina. Po završetku aktivnosti na evaluaciji održana je Konferencija i objavljena publikacija *EVALUACIJA NPP u SSO BiH* u kojoj su detaljno predstavljani rezultati, analize i preporuke.

Imajući u vidu kako je standard zanimanja kao „popis stručnih kompetencija“, prvi korak u razvoju kurikuluma, odnosno kako predstavlja nužni preduvjet za razvoj standarda kvalifikacija, ali i osnova za razvoj modularnih nastavnih planova i programa, Agencija je započela rad na razvoju metodologije za izradu standarda zanimanja. Uz uspostavljene veze s tržištem rada i uz podršku projekta EUVET 4, po prvi put u Bosni i Hercegovini su razvijeni standardi zanimanja za deset zanimanja i to iz skupine Poljoprivreda i prerada hrane. Na osnovu urađene metodologije urađeni su standardi zanimanja i bili su osnova za reviziju nastavnih planova i programa po modularnom pristupu, koji učenicima omogućava usvajanje osnovnih i generičkih znanja i vještina, razvijanje osobnih i profesionalnih kompetencija, vještina poduzetništva, organizacije i planiranja, informacijsko-komunikacijskih vještina i tehnologija.

Izrađen je Nacrt plana suradnje, koordinacije i mehanizmi izvješćivanja za uspostavljanje partnerske mreže Agencije i zainteresiranih strana u oblasti SSO BiH.

Oslanjajući se na model diferencirang razvoja kurikuluma, nastavljen je rad na razvoju i doradi metodologije i izradi standarda zanimanja, koji sadrže popis ključnih poslova, aktivnosti i pripadajućih indikatora potrebnih stručnih kompetencija.

Razvijena i poboljšana metodologija, struktura i sadržaj standarda zanimanja, način opisivanja stručnih kompetencija, predstavljaju dobru osnovu za naredne faze razvoja kvalifikacija, kurikuluma i programa obuke.

U narednom periodu Agencija će raditi na unapređenju nastavnog plana i programa u srednjem strukovnom obrazovanju. Radit će se na implementaciji ZJNPP u općeobrazovnim predmetima u nastavne planove i programe za srednje strukovno obrazovanje i na praćenju i unapređenju modularnih nastavnih planova i programa. Planirano je nastaviti rad na izradi standarda zanimanja i radi na razvoju metodologije za standarde kvalifikacija. Također se planira radi na Mapi vještina za obrazovanje odraslih.

5. RESURSI I KAPACITETI POTREBNI ZA POSTIZANJE CILJEVA

Kako bi se predviđeni programi uspješno realizirali potrebno je izdvojiti ukupno 6.343.000,00KM iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine za period 2016.-2018.godina.

Važno je napomenuti kako je u Agenciji trenutno uposleno 26 od ukupno 46 uposlenika predviđenih sistematizacijom Pravilnika o unutarnoj organizaciji Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Nužno je što prije izvršiti popunu radnih mjesta s obzirom da u otežanim uvjetima, crpeći postojeće ljudske kapacitete, s velikim naporom izvršavamo započete aktivnosti. Osim aktivnosti definiranih Zakonom, Agencija je posredstvom Ministarstva civilnih poslova BiH zadužena za tri platforme Erasmus + programa (eTwinning, EPALE, Europska agenda za obrazovanje odraslih), za koje u svim ostalim zemljama postoje timovi zaduženi za implementaciju, dok kod nas aktivnosti provodi po jedna osoba na svakoj platformi. Bez pomoći međunarodnih partnera, oslanjajući se samo na proračunska sredstva, ne bi bili u prilici realizirati veliki broj dosadašnjih aktivnosti, jer Agencija djeluje na način da za svaku aktivnost koju provodi, u cilju osiguranja implementacije i provedbe, formira radne skupine od predstavnika svih nadležnih ministarstava obrazovanja, pedagoških zavoda,

nastavnika i/ili poslodavaca, što sa sobom povlači dodatne troškove, prvenstveno u smislu organizacije.

Od 1.1.2016. godine zaduženi smo za provedbu međunarodne studije učeničkih postignuća PISA 2018, koja će zahtijevati dodatne ljudske i financijske resurse za kvalitetnu provedbu.

6. OKVIR ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA PLANA I EVALUACIJU REZULTATA

6.1. Definiranje ključnih pokazatelja

Prilikom izrade Srednjoročnog plana rada Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje definirani su ključni pokazatelji koji služe za mjerenje napretka u ostvarivanju rezultata na razini projekata, programa i ciljeva:

- Pokazatelji
- Jedinice mjerenja
- Polazne vrijednosti
- Ciljane vrijednosti

Na stupanj realizacije navedenih programa utječe više sudionika i čimbenika te će Agencija morati biti spremna na provođenje korektivnih i preventivnih mjera ukoliko se pojave problemi u realizaciji, a koji se odnose na financiranje navedenih programa.

Pokazatelji rezultata specifičnih ciljeva su:

- Specifični cilj 1.1. – broj urađenih i usvojenih dokumenata te broj educiranih trenera za proces implementacije ZJNPP u nastavne planove i programe
- Specifični cilj 1.2. – izrađeni standardi kvaliteta rada, uz detaljno izvješće sa savjetima i preporukama
- Specifični cilj 1.3. – broj educiranih trenera za implementaciju ZJNPP u nastavne planove i programe u srednjem strukovnom obrazovanju i obuci, Mapa vještina za obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje i broj urađenih standarda zanimanja

Pokazatelji rezultata realizacije specifičnih ciljeva, odnosno programa unutar tih ciljeva su:

- Program 1.1. – broj izrađenih dokumenata za obrazovna područja i predmete

- Program 1.2. – broj educiranih trenera za izradu novih nastavnih planova i programa
- Program 1.3. – broj realiziranih istraživanja, analiza, datih savjeta i preporuka, te definiranih standarda
- Program 1.4. – izrada modela za napredovanje, licenciranje i certificiranje nastavnog osoblja; izrada modela akreditiranja odgojno-obrazovne ustanove; izrada modela za monitoring i evaluaciju u predškolskom odgoju i obrazovanju
- Program 1.5. – implementacija ZJNPP definiranog na ishodima učenja u općeobrazovnim predmetima u srednjem strukovnom obrazovanju; provedena evaluacija primjene modularnih nastavnih planova i programa u srednjem strukovnom obrazovanju; izrada Mape vještina za obrazovanje odraslih i cjeloživotnog učenja; uspostava informacijskog sustava u srednjem strukovnom obrazovanju
- Program 1.6. – urađeni prijedlozi standarda zanimanja; izrađena metodologija, instrumenti i standardi kvalifikacija.

6.2. Metode za prikupljanje informacija o pokazateljima

Kontrola izvršenja bit će rađena kontinuirano kroz cjelokupno razdoblje, a najmanje na polugodišnjoj razini, kako bi provjeravali odnos postignutih rezultata na osnovu zacrtanih ciljeva. Na taj način ćemo osigurati i pravodobne informacije o izvršenju aktivnosti u skladu s godišnjim planovima rada institucije, a koji će biti rađeni na osnovu srednjoročnog plana.

Sve procedure moraju biti jasno uspostavljene i provođene, što uključuje i razmjenu podataka između ključnih institucija u polju predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Prikupljeni podaci bit će predmetom analize te će se na osnovu istih izvršiti izvještavanje ključnih partnera i šire javnosti, ali i osigurati njihovo čuvanje.

6.3. Osnovni zaključci prethodnog Izvješća o provođenju plana rada

U Izvješću o radu Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje za 2014.godinu, koje je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine navedene su najvažnije aktivnosti i ostvareni rezultati na temelju ciljeva planiranih Programom rada Agencije.

Agencija je u nastavku svojih aktivnosti na izradi ZJNPP u 2014.godini provela javne rasprave za prirodoslovlje i društveno-humanističko područje.

Izrađene su Smjernice za implementaciju ZJNPP, s osvrtom na evaluaciju i vrednovanje, namijenjene ministarstvima obrazovanja i pedagoškim zavodima u cilju revizije postojećih nastavnih planova i programa, usklađujući ih sa ZJNPP definiranom na ishodima učenja, te su u istoj godini i započele aktivnosti na izradi ZJNPP za matematičko područje i ZJNPP za kroskurikularno i međupredmetno područje, definirane na ishodima učenja.

Urađen je Model za unapređenje sustava kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojitelja, nastavnika i stručnih suradnika u BiH, koji je predstavljen zainteresiranim stranama u Bosni i Hercegovini.

U oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja realiziran je projekt *Osiguranje kvaliteta u provođenju predškolskih programa usmjerenih na povećanje mogućnosti djeci u Bosni i Hercegovini za rano učenje* te je izdata publikacija *Podrška razvoju kvaliteta u predškolskom odgoju i obrazovanju*.

U oblasti srednjeg strukovnog obrazovanja izrađeno je šest standarda zanimanja u tri srodne skupine zanimanja – ugostiteljstvo i turizam, šumarstvo i prerada drveta, strojarstvo i obrada metala, i to za zanimanja konobar, kuhar, tapetar, tehničar za obradu drveta, strojarski tehničar za CNC strojeve i varilac.

Potpisivanjem ugovora o djelimičnom pristupanju programu Erasmus+ Bosna i Hercegovina je započela aktivnosti na šest platformi unutar programa Erasmus+ od kojih je, aktom Ministarstva civilnih poslova BiH, Agencija zadužena za tri platforme, i to: EPALE, EU agenda za obrazovanje odraslih i eTwinning.

Agencija je nastavila sudjelovati i u partnerskim projektima, a najvažniji od njih su *Podrška u obrazovanju odraslih u BiH* (suradnja s GIZ-om), *Strateško regionalno pilotiranje poduzetništva kao ključne kompetencije* (SEECEL), *Poduzetničko učenje u obrazovnim sustavima u BiH* (Projekt Europske komisije) i *Torino proces* (ETF).

Agencija je nastavila svoj rad unutar međunarodnih asocijacija za unapređenje kvaliteta u obrazovanju, kao stalna članica CIDREE (Konzorcij institucija za razvoj i istraživanje u obrazovanju u Europi), ERI SEE mreže (Inicijativa obrazovnih reformi JI Europe) i SEECEL-a (Centar JI Europe za poduzetničko učenje), a i dalje smo korisnici GIZ Programa jačanja javnih institucija u Bosni i Hercegovini, u koji smo uključeni od samoga početka.

Realizirane aktivnosti iz Programa rada Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje za tekuću, 2015.godinu, bit će objedinjene po isteku kalendarske godine.

7. PRILOZI

- Akcijski plan Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara BiH – Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje